

1.13. Анализ и оценка на постъпващата информация за отпадъците в страната, получавана от оператори, общини, НСИ, ИАОС, НАП и др. институции, събиращи и анализиращи данни за отпадъците

За осъществяване на ефективно управление на отпадъците в национален план е необходимо високо ниво на информационно обезпечаване относно протичащите процеси, свързани с отпадъците в страната. За целта е важно да бъдат ясно дефинирани основните направления, по които да бъде набирана информация. От съществено значение е изграждането на работеща информационна система, чрез която да бъде осъществена връзката между потребителите на информацията и източниците ѝ.

Пълнотата на информацията е основа за осъществяването на качествени анализи, за идентифициране на пречки и празноти, и за изготвянето на препоръки, които впоследствие могат да се формулират като конкретни мерки в програмите за изпълнение на целите на Националния план за управление на отпадъците в Република България за периода 2021 – 2028 г.

Анализът на информационното обезпечаване се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Кои са основните източници на необходимата за изготвянето на анализите информация
- Достатъчна ли е наличната информация за извършване на изчерпателни и качествени анализи
- Какви са основните проблеми, срещнати при набирането на необходимата информация
- Съществуват ли противоречия/разминаване/несъответствия в набраната информация от различни източници.

За създаването на информационна основа, отговаряща във възможно най-висока степен на потребностите на поръчката, бе създадена база данни, която позволява извършването на всички необходими анализи, вкл. в различни разрези.

Създадената база данни е организирана по източници на информация (НСИ, Евростат, РСУО, МОСВ, Министерство на финансите, въпросници и т.н.). Базата данни е структурирана по начин, който максимално да облекчава изготвянето на различни видове справки, включително на съставни показатели, както и изготвянето на прогнози, отчитащи различни фактори и ограничения с цифрови характеристики.

Натрупаният опит показва, че достатъчността и качеството на информацията (вкл. исторически данни) и възможността за анализ по различни признаци (напр. териториален, секторен, видове отпадъци и т.н.) в изключително голяма степен зависят от възможностите за набиране на информация на най-ниското възможно равнище. В това отношение информацията за населението, количествата генерирани отпадъци, налична инфраструктура за третиране на отпадъците и друга подобна информация е най-подходящо да бъде налична на равнище населени места. В същото време част от наличната информация е на по-високо ниво. Връзката между отделните нива на набиране на информацията ще изисква използване на различни методи за нейното набиране.

За осигуряване на необходимата информационна обезпеченост и за създаване на базата данни бе използван систематичен подход за набиране на информация и оценка на достоверността ѝ. За целта веднага след подписване на договор за изпълнение на поръчката бе изготвен детайлен списък с необходимата информация (вкл. структура,

времеви или друг обхват и формат на данните), както и „производителите“/притежателите на тази информация.

Направена бе пълна инвентаризация на наличната информация в базите данни на Обединението, изградени в резултат на изпълнението на предишни изследвания и проучвания, както и от други собствени информационни източници (издания на Националния статистически институт; издания на Института за икономически изследвания на БАН и др.).

За целите на набавяне на публично достъпна информация, експертният екип на Обединението извърши интернет проучване, обхващащо множество източници на информация, включително страниците на Евростат, МОСВ, РИОСВ, ИАОС, НСИ и други институции и организации.

Набраните от официалната страница на НСИ и от информационната платформа Инфостат данни са систематизирани в отделна директория (WASTE DATABASE\NSI) в базата данни, създадена за целите на изпълнението на проекта. Набавените данни за всеки един от показатели, касаещи управлението на отпадъците, обхващат целия времеви период, за който съответните данни са налични.

Набраните от официалната страница на Евростат данни са систематизирани в отделна директория (WASTE DATABASE\Eurostat) в базата данни, създадена за целите на изпълнението на проекта. Директорията включва както първичната информация изтеглена от официалната страница на Евростат (целите информационни масиви), както и таблици с разрези на данни, допълнително разработени от експертния екип за целите на разработване на Националния план за управление на отпадъците в Република България за периода 2021 – 2028 г. Набавените от Евростат данни за всеки един от показатели, касаещи управлението на отпадъците, също обхващат целия времеви период, за който съответните данни са налични.

Експертният екип на Обединението подготви писма за искане на информация от съответните институции (общини, РСУО, РИОСВ, Министерство на финансите, Министерство на околната среда и водите), както и таблица със систематизирана информация за контакт (имейли и лица за контакт) по РСУО/общини. За всяка от институциите – източници на информация бяха разработени въпросници за информацията, необходима за разработването на анализите за целите на Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г., както следва:

- Въпросник за необходимата информация от общините за разработването на анализите за целите на Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. (WASTE DATABASE\Vaprosnici\Obshtini - файл: Vaprosnik_Obstini 28 05 2020)
- Въпросник за необходимата информация от РСУО за разработването на анализите за целите на Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. (WASTE DATABASE\Vaprosnici\RSUO - файл: Въпросник РСУО)
- Въпросник за необходимата информация от РИОСВ за разработването на анализите за целите на Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. (WASTE DATABASE\Vaprosnici\RIOSV - файл: Въпросник РИОСВ.docx)

Подготвените от експертния екип на Обединението писма за искане на данни и разработените за целта въпросници бяха изпратени официално до съответните институции от Възложителя на 03.06.2020 г.

Получените въпросници са съхранени в създадената за целите на изпълнението на проекта база данни, като са разпределени в отделни директории по видове институции (източници на информацията) и систематизирани/номерираны в съответствие с разработената номенклатура, съобразно списъка на Регионални сдружения за управление на отпадъците в България, публикуван на страницата на МОСВ.

Експертният екип на Обединението изготви обобщение-справка на получените въпросници от общини, РСУО и РИОСВ (WASTE DATABASE\Vaprosnici - файл: Получени въпросници.xlsx), съдържаща информация за получените въпросници, както и информация за контакт със съответните институции (лице, отговорно за попълване на съответния въпросник, имейл, телефон). Обобщението съдържа и информация за идентифицираните непълноти в информацията предоставена посредством попълнените въпросници.

Отговорите на въпросите от получените попълнени въпросници са обработени с помощта на специализиран софтуер за обработка на статистическа информация SPSS, докато разбивките на количествени данни са обработени и систематизирани в отделни Excel таблици по начин, позволяващ сортиране по редица признаци, както и извършване на сравнителен анализ. По-конкретно, в резултат на обработката на съдържащата се във въпросниците информация експертният екип на Обединението разработи:

- Обобщение на отговорите на въпросите от въпросника за необходимата информация от общините – Файл: Vuprosnik Obshtini.sav (WASTE DATABASE\Vaprosnici)
- Обобщение на отговорите на въпросите от въпросника за необходимата информация от РСУО – Файл: Vuprosnik RSUO.sav (WASTE DATABASE\Vaprosnici)
- Обобщение на отговорите на въпросите от въпросника за необходимата информация от РИОСВ – Файл: Vuprosnik RIOSV.sav (WASTE DATABASE\Vaprosnici)
- Обобщение на предоставените във въпросниците разбивки на количествени данни за всички общини, изпратили попълнен въпросник – Файл: Обобщение общини.xlsx (WASTE DATABASE\Vaprosnici)
- Обобщение на предоставените във въпросниците разбивки на количествени данни за всички РСУО, изпратили попълнен въпросник – Файл: Обобщение РСУО.xlsx (WASTE DATABASE\Vaprosnici)
- Обобщение на предоставените във въпросниците разбивки на количествени данни за всички РИОСВ, изпратили попълнен въпросник – Файл: Обобщение РИОСВ.xlsx (WASTE DATABASE\Vaprosnici)

Към момента на разработване на настоящия анализ на информационната безопасност са получени и обработени общо 136 попълнени въпросници от общини, 20 попълнени въпросници от РСУО и 14 попълнени въпросници от РИОСВ.

Основни изводи и препоръки

- Много и различни институции събират информация във връзка с управлението на отпадъците, като в националната информационна система за отпадъци не се обхваща цялата налична информация.
- Ефективното управление на отпадъците и контрол се възпрепятства от факта, че наличната информация в една институция не е достъпна (е трудно достъпна) за ползване от други заинтересовани институции.
- Получаваната информация в различните звена на отговорните институциите не е достъпна за лицата, които впоследствие ще я използват за изпълнение на възложените им функции.
- Наличната информация в различните институции често е организирана по начин, който не позволява сравнителен анализ на данните - обхващат различен времеви диапазон, представена е в различни разбивки.
- За осигуряване на по-пълна информационна обезпеченост на изготвянето на НПУО 2020-2028 г. е обработена и анализирана информация от общините, РСУО и РИОСВ, набрана чрез въпросници.